

Brussel, 18.12.2020
COM(2020) 821 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**over de uitvoering van Verordening (EU) 2018/974 van het Europees Parlement en de
Raad van 4 juli 2018 betreffende de statistiek van het goederenvervoer over de
binnenwateren**

1. INLEIDING

1.1. DOEL VAN HET VERSLAG

De Commissie is verplicht verslag uit te brengen over de uitvoering van Verordening (EU) 2018/974 betreffende de statistiek van het goederenvervoer over de binnenwateren (“de Verordening”). Volgens het in artikel 9 van de verordening vastgestelde specifieke tijdschema dient de Commissie uiterlijk op 31 december 2020 en vervolgens om de vijf jaar een verslag in. Het doel van dit verslag is te voldoen aan de verslagleggingsvereiste van de Commissie.

In dit verslag worden de achtergrond, de beleidscontext en de dekking van de wetgeving uiteengezet en worden kwesties met betrekking tot de uitvoering ervan besproken. In het laatste deel worden mogelijke toekomstige ontwikkelingen beschreven en worden conclusies gepresenteerd.

1.2. ACHTERGROND VAN HET JURIDISCH KADER

De verordening is opgesteld om de Commissie, andere EU-instellingen, nationale overheden en het grote publiek vergelijkbare, betrouwbare, geharmoniseerde, regelmatige en omvangrijke statistische gegevens te verstrekken over ontwikkelingen in het goederenvervoer over de binnenwateren in de EU.

Aangezien Verordening (EG) nr. 1365/2006¹ verschillende keren aanzienlijk was gewijzigd, werd zij gecodificeerd en ingetrokken door Verordening (EU) 2018/974 zodat zij nu duidelijker en beter gestroomlijnd is. Alleen Verordening (EG) nr. 425/2007 van de Commissie² blijft van kracht.

1.3. BELEIDSCONTEXT

In vergelijking met andere vormen van vervoer, die vaak te kampen hebben met files en capaciteitsproblemen, is vervoer over de binnenwateren betrouwbaar en energie-efficiënt. Het heeft nog een aanzienlijk potentieel voor uitgebreider gebruik.

Binnenwateren vormen een concurrerend alternatief voor vervoer over de weg. Deze vorm van vervoer is met name een milieuvriendelijk alternatief, zowel wat energieverbruik als geluidsemissie betreft. Bovendien hebben binnenwateren een hoog veiligheidsniveau, vooral voor het vervoer van gevaarlijke goederen. Tot slot verlichten zij de last op overvolle wegennetten in dichtbevolkte regio's.

Deze sector is erg relevant voor vervoerbeleid; in het witboek “Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte — werken aan een concurrerend en zuinig vervoerssysteem”³ worden tien doelstellingen voor een concurrerend vervoerssysteem met een efficiënt gebruik van hulpbronnen vastgelegd. Het huidige beleid inzake binnenvaart voor 2014-2020 is ingebed in het actieprogramma Naiades II⁴. Om de taken in de context van de opeenvolgende

¹ Verordening (EG) nr. 1365/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 betreffende de statistiek van het goederenvervoer over de binnenwateren en houdende intrekking van Richtlijn 80/1119/EEG van de Raad (PB L 264 van 25.9.2006, blz. 1).

² Verordening (EG) nr. 425/2007 van de Commissie van 19 april 2007 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1365/2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de statistiek van het goederenvervoer over de binnenwateren (PB L 103 van 20.4.2007, blz. 26).

³ COM(2011) 144 definitief.

⁴ https://ec.europa.eu/transport/modes/inland/promotion/naiades2_en (uitsluitend in het Engels beschikbaar).

Naiadesprogramma's en het gemeenschappelijk vervoerbeleid van de EU uit te voeren, worden statistieken van de Europese binnenwateren gebruikt bij het bepalen, monitoren en evalueren van vervoers- en andere beleidsmaatregelen zoals de werking van de interne markt. De ontwikkeling van een gezamenlijk EU-vervoerbeleid vereist een grondige kennis van de omvang van goederenvervoer over de binnenwateren en van de wijze waarop deze vorm van vervoer verandert. De verzamelde gegevens helpen ook het vervoer over de binnenwateren te promoten en deze vorm van vervoer te integreren in de intermodale logistieke keten.

De Europese Green Deal⁵ is de nieuwe groeistrategie van de EU naar een duurzame economie waarbij we de klimaat- en milieuproblemen zien als kansen op alle beleidsterreinen en tegelijk zorgen voor een eerlijke en inclusieve transitie voor iedereen. In de mededeling van de Europese Green Deal wordt opgeroepen om emissies van vervoer tegen 2050 met 90 % te reduceren. De prioritaire acties voor omschakeling naar een duurzame en slimme mobiliteit omvatten:

- multimodaal vervoer een krachtige impuls geven;
- de uitrol van geautomatiseerde en geconnecteerde multimodale mobiliteit tussen diverse vervoerswijzen ondersteunen;
- externe kosten van vervoersactiviteiten beter aanpakken door prijsstelling;
- de productie en het gebruik van duurzame alternatieve vervoersbrandstoffen vergroten; en
- de vervuiling van vervoer verminderen, vooral in steden.

Om multimodaal vervoer een krachtige impuls te geven, wordt met de Europese Green Deal opgeroepen om 75 % van het vervoer over de weg te verschuiven naar spoorwegen en binnenwateren. Om deze doelstelling te halen, zal de Europese Commissie maatregelen voorstellen om de capaciteit van de binnenvaart vanaf 2021 te vergroten.

1.4. BESTREKEN LIDSTATEN EN ANDERE LANDEN

De verordening betreffende de statistiek van het goederenvervoer over de binnenwateren is in al haar onderdelen rechtstreeks in alle lidstaten toepasselijk en hoeft niet in nationale wetgeving te worden omgezet. Aangezien evenwel niet alle lidstaten gebruikmaken van vervoer over de binnenwateren, heeft de verordening alleen betrekking op de lidstaten waar deze vorm van vervoer bestaat.

In de verordening wordt een drempel vastgesteld waarboven lidstaten gegevens moeten verstrekken: de vereiste is van toepassing op alle lidstaten waar in totaal meer dan een miljoen ton goederen per jaar over hun binnenwateren wordt vervoerd. Momenteel moeten twaalf lidstaten gegevens verstrekken: België, Bulgarije, Duitsland, Frankrijk, Kroatië, Luxemburg, Hongarije, Nederland, Oostenrijk, Polen, Roemenië en Slowakije.

Krachtens de verordening moeten landen die de drempel van een miljoen ton overschrijden maar geen internationale binnenvaart of doorvaart uitvoeren, alleen gereduceerde jaargegevens verstrekken (tabel V1 van bijlage V bij de verordening). Momenteel is dit op geen enkele lidstaat van toepassing.

Vijf lidstaten verstrekken momenteel vrijwillig gegevens: Tsjechië, Italië, Litouwen, Finland en Zweden. Hoewel Tsjechië onder de in de verordening vastgestelde drempel blijft, meldt

⁵ COM(2019) 640 final.

het alle vereiste gegevens. De andere vier landen verstrekken gereduceerde jaargegevens (tabel V1 van bijlage V).

België, Tsjechië, Luxemburg, Hongarije, Nederland en Roemenië verstrekken ook gegevens over scheepsverkeer (optionele tabel II2 van bijlage II).

Buiten de Europese Unie verstrekt ook Servië, een kandidaat-lidstaat, vrijwillig kwartaalgegevens.

Sinds 1 februari 2020, toen het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie verliet, heeft Eurostat aan zijn gegevensbestanden de nieuwe groep “Europese Unie — 27 landen (vanaf 2020)” toegevoegd waarin het VK niet is opgenomen. Tijdens de overgangsperiode tot eind 2020 blijft het Verenigd Koninkrijk gegevens aan Eurostat zenden. Deze gegevens worden beschikbaar gesteld voor gebruikers.

2. FOLLOW-UP VAN DE UITVOERING VAN DE VERORDENING

2.1. NALEVING VAN WETTELIJKE VERPLICHTINGEN

De naleving van de verplichtingen voor gegevensverstrekking die in de verordening zijn vastgesteld, is zeer goed. Alle lidstaten verstrekken de vereiste gegevensreeksen. Slechts in enkele gevallen zijn vertragingen vastgesteld. Het hoge nalevingsniveau betekent dat de statistiek van goederenvervoer over de binnenwateren in Europa betrouwbaar en van hoge kwaliteit is.

2.2. IN DE LIDSTATEN GEBRUIKTE METHODEN VOOR DE VERZAMELING VAN GEGEVENS

De procedures voor gegevensverzameling en -compilatie zijn verschillend in de rapporterende landen, maar zij volgen een traditionele informatiestroom van onderen naar boven. De gegevensverstrekkers verschillen van land tot land, maar de meest frequente bronnen zijn de haven- en sluisautoriteiten. De landen vullen hun gegevens aan met informatie die zij ontvangen uit diverse bronnen, zoals douanekantoren, buurlanden, particuliere exploitanten, ondernemingen en agentschappen. Negen van de rapporterende landen maken gebruik van gegevens die zij verkrijgen van hun “River Information Services” of andere soortgelijke systemen.

De meeste nationale bevoegde autoriteiten voeren validatiecontroles uit waarbij zij gebruikmaken van intern ontwikkelde controleprocedures voordat zij de informatie naar Eurostat zenden. Onder de validatieregels vallen veel aspecten van de procedure, zoals gegevensformaat, codificatie, interne consistentie van elke dataset, consistentie tussen verschillende datasets en variabelen, en consistentie van tijdreeksen.

Alle rapporterende landen maken rechtstreeks of onrechtstreeks gebruik van gegevens die op nationaal niveau zijn verzameld, hetzij voor beleidsdoeleinden, hetzij voor verspreiding.

2.3. KOSTEN EN LASTEN VOOR DE LIDSTATEN

Eurostat tracht voortdurend de lasten te verminderen en te vereenvoudigen en krijgt hierover regelmatig feedback van de lidstaten. In samenwerking met de nationale statistische instellingen voert het specifieke maatregelen uit om de lasten voor het verzamelen en rapporteren van gegevens te verlichten. Het betreft onder meer:

1. de ontwikkeling van een afstandsmatrix om rapportering te vergemakkelijken;
2. de ontwikkeling van geautomatiseerde hulpmiddelen en procedures voor overdracht en validatie, die de lidstaten voor iedere dataset feedback geven over de kwaliteit van de gegevens en over specifieke fouten;
3. de organisatie van regelmatige vergaderingen van nationale deskundigen uit lidstaten, EVA-landen, kandidaat-landen en potentiële kandidaten (d.w.z. de deskundigengroep voor statistiek van vervoer over de binnenwateren en taskforces) om goede praktijken te delen en de kwaliteit van gegevens, methodologische kwesties en toekomstige vooruitgang te bespreken.

Volgens de feedback die is verzameld aan de hand van een vragenlijst die in februari 2020 naar de lidstaten is verstuurd, zijn de meeste landen van mening dat het verzamelen van gegevens nuttig is en dat de kosten en lasten van gegevensverzameling gerechtvaardigd zijn gezien de voordelen van de verzamelde gegevens. Eén land beschouwt het rapporteren van gegevens over de doorvaart als een grote last.

2.4. GEGEVENSVALIDATIE EN KWALITEIT VAN DE ONTVANGEN STATISTISCHE GEGEVENS

De technische regelingen voor gegevensoverdracht zijn in hoge mate gestandaardiseerd. De gegevens worden elektronisch aan Eurostat overgedragen via Edamis⁶, met naleving van de structuur van gegevensbestanden en het bestandsformaat. Dankzij een validatiesysteem dat in Edamis is verwerkt, worden basisfouten en onjuiste codes vlot gedetecteerd en wordt de informatie snel verwerkt in de productiedatabank van Eurostat.

Zodra de gegevens in de productiedatabank van Eurostat zijn geladen, worden gedetailleerde kwaliteitscontroles op de verzonden gegevens uitgevoerd. Deze validatie omvat de interne consistentie van de datasets, consistentie in de tijd, consistentie tussen datasets, alsook een vergelijking van resultaten tussen rapporterende partnerlanden (spiegelcontroles).

Algemeen kan de gegevenskwaliteit als goed worden beschouwd. Toch zijn er nog inspanningen vereist, vooral om de asymmetrieën die bij de spiegelcontroles aan het licht komen te verminderen en om de rapportering van doorvaartgegevens te verbeteren.

2.5. METHODOLOGISCHE ONDERSTEUNING AAN LIDSTATEN

Eurostat biedt de lidstaten permanente methodologische en technische ondersteuning en doet al het mogelijke om het informatiesysteem voor gegevens en metagegevens hoogwaardig te houden.

Eurostat heeft een “*Referentiehandleiding voor statistieken van vervoer over de binnenwateren*”⁷ opgesteld die de lidstaten richtsnoeren biedt voor de uitvoering van de verordening. De referentiehandleiding wordt regelmatig (meestal jaarlijks) bijgewerkt zodat zij de recentste informatie, documentatie of richtsnoeren bevat die voor de verzameling van deze statistieken relevant zijn.

⁶ Edamis (elektronisch dataflowbestuur- en beheerinformatiesysteem) is het informatiesysteem voor uitvoering van het beleid van het centrale punt voor toezending. Alle gegevensbestanden die tussen Eurostat en zijn partners op nationaal en internationaal niveau worden uitgewisseld, worden elektronisch overgebracht via de Edamis-toepassing. Voor vervoersstatistieken wordt het verwachte gegevensformaat vastgesteld in de betreffende wetgeving en verder gespecificeerd in technische handleidingen.

⁷ https://circabc.europa.eu/sd/a/361f0475-4c86-4ff8-b83e-6cf3759f377e/Reference%20Manual_October_2019.pdf (uitsluitend in het Engels beschikbaar).

2.6. VERKENNENDE STUDIES OVER DE BESCHIKBAARHEID VAN STATISTISCHE GEGEVENS MET BETREKKING TOT HET PERSONENVERVOER OVER DE BINNENWATEREN

Volgens artikel 5 van de verordening moet de Commissie in samenwerking met de lidstaten de passende methode onderzoeken voor het ontwikkelen van statistieken van personenvervoer over de binnenwateren, onder meer via grensoverschrijdende vervoersdiensten. In artikel 5 wordt meer bepaald vastgesteld dat de Commissie:

- a) uiterlijk op 8 december 2018 de passende methode voor het verzamelen van statistieken ontwikkelt;
- b) uiterlijk op 8 december 2019 van start gaat met door de lidstaten uit te voeren vrijwillige verkennende studies die gegevens binnen het toepassingsgebied van deze verordening opleveren met betrekking tot de beschikbaarheid van statistische gegevens inzake het personenvervoer over de binnenwateren;
- c) uiterlijk op 8 december 2020 bij het Europees Parlement en de Raad een verslag indient.

In artikel 5 wordt ook vermeld dat in het verslag aan het Europees Parlement en de Raad de resultaten van de verkennende studies worden gepresenteerd. Afhankelijk van de resultaten van dat verslag moet de Commissie binnen een redelijke termijn indien nodig een wetgevingsvoorstel indienen om deze verordening aan te passen met betrekking tot de statistieken van personenvervoer over de binnenwateren.

De Commissie dekte een deel van de kosten van de verkennende studies door subsidies toe te kennen aan de nationale statistische instellingen en andere nationale overheden.

Eurostat heeft samen met de lidstaten een ontwerpmethode voor statistieken van het personenvervoer over de binnenwateren ontwikkeld. Aansluitend bij artikel 5, lid 1, van de verordening werd deze ontwerpmethode voltooid op 6 december 2018 en ter beschikking gesteld van de lidstaten voor gebruik in hun verkennende studies. De verkennende studies omvatten twee modules: statistieken van het personenvervoer over de binnenwateren (module 1) en statistieken van ongevallen met betrekking tot binnenwateren (module 2). In juni 2019 werden aan zeven landen subsidies voor de uitvoering van verkennende studies toegekend: Kroatië, Duitsland, Nederland, Oostenrijk, Polen, Roemenië en Zweden.

Het onderwerp werd besproken door Dimesa (de vergadering van directeurs van sectorale en milieustatistieken en -accounts van Eurostat), die het op dit gebied uitgevoerde werk ondersteunt.

2.7. VERKENNENDE STUDIES OVER DE BESCHIKBAARHEID VAN STATISTISCHE GEGEVENS OVER ONGEVALLEN MET BETREKKING TOT DE BINNENWATEREN

In artikel 5 van de verordening wordt niet verwezen naar statistieken van ongevallen. Gegevens over ongevallen met betrekking tot de binnenwateren vormen evenwel een ander belangrijk gebied voor de Commissie. Zij streeft meer specifiek naar de ontwikkeling van een systeem voor geharmoniseerde verzameling van statistieken van ongevallen en incidenten waarbij vaartuigen op de binnenwateren betrokken zijn, met inbegrip van grensoverschrijdend verkeer.

Eurostat publiceert gegevens over ongevallen die verband houden met vijf vormen van vervoer (spoorweg, weg, luchtvaart, maritiem vervoer en binnenwateren (gedeeltelijk)). Gegevens over ongevallen met betrekking tot spoorweg-, luchtvaart- en maritiem vervoer worden verzameld door Europese agentschappen die zich specifiek op deze gebieden

toespitsen. Het directoraat-generaal Mobiliteit en Vervoer van de Commissie verzamelt gegevens over ongevallen op de weg. Voor gegevens over ongevallen op de binnenwateren bestaat evenwel geen dergelijk agentschap. De cijfers die Eurostat publiceert, worden door een aantal lidstaten op vrijwillige basis verstrekt (zie de “Referentiehandleiding voor statistieken van vervoer over de binnenwateren”).

Deze verzameling is evenwel niet volledig. Om volledige statistische gegevens over de vijf vormen van vervoer te verkrijgen, heeft Eurostat de methodologie voor ongevallen in het personenvervoer over de binnenwateren herzien en verder ontwikkeld en een specifieke module toegevoegd in de verkennende studies.

De resultaten van deze module over ongevallen zal helpen het verzamelen van gegevens over ongevallen met betrekking tot de binnenwateren te vergemakkelijken.

2.8. GEGEVENSVERSPREIDING

Eurostat geeft de gegevens die krachtens de verordening zijn verzameld vrij via de verspreidingsdatabank van Eurostat, die gratis toegankelijk is op de website van Eurostat. De databank bevat 17 tabellen over vervoer over de binnenwateren, vergezeld van een gedetailleerd metadatabestand.

Eurostat stelt ook drie artikelen op, “Statistics Explained”, waarin de gegevens voor de media en het grote publiek worden geanalyseerd⁸. Gegevensverspreiding omvat ook gegevensextracties op maat voor gebruikers en beleidsmakers, nieuwsberichten en gegevens in publicaties van Eurostat (bv. statistisch boek “Energy, transport and environment statistics”⁹).

3. VERDERE ONTWIKKELING VAN STATISTIEKEN VAN GOEDEREN- EN PERSONENVERVOER OVER EN ONGEVALLEN MET BETREKKING TOT DE BINNENWATEREN

In de mededeling over de Europese Green Deal is een reeks beleidsmaatregelen aangekondigd voor transformatie in alle sectoren, ook in de vervoerssector. Statistieken van vervoer over de binnenwateren kunnen helpen bij het vaststellen en monitoren van beleidsstreefcijfers. Dit wordt bereikt door gegevens te verstrekken over volumes vervoerde goederen, uitrusting en infrastructuur.

Er kan worden overwogen nieuwe of meer gedetailleerde variabelen te verzamelen, terwijl rekening wordt gehouden met de behoeften van gegevensgebruikers en de waarschijnlijke lasten voor respondenten zorgvuldig worden geëvalueerd. In deze context is een betere dekking van gegevens per laad-/loshaven en van gegevens per vrachtsort van bijzonder belang. Er moet ook worden onderzocht hoe bestaande of nieuwe gegevens kunnen bijdragen tot monitoring van de koolstofintensiteit en energie-efficiëntie van vervoer over de binnenwateren.

Een ander gebied van mogelijke verbetering is de harmonisatie van definities en codelijsten tussen binnenwateren en andere vormen van vervoer die betrokken zijn bij het intermodale

⁸ [Goederenvervoer over de binnenwateren — kwartaal- en jaargegevens](#) (uitsluitend in het Engels beschikbaar).

[Statistieken van vervoer over de binnenwateren](#) (uitsluitend in het Engels beschikbaar).

[Binnenwateren — statistieken van containervervoer](#) (uitsluitend in het Engels beschikbaar).

⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-DK-19-001> (uitsluitend in het Engels beschikbaar).

goederenvervoer. Dit zou de vergelijkbaarheid van vervoerscijfers voor verschillende vormen van vervoer verbeteren.

Binnenwateren hebben het potentieel om hun rol in personenvervoer te vergroten. Gegevens over passagiers zouden interessante informatie kunnen bieden over het gebruik van de verschillende soorten vervoer over de binnenwateren (bv. cruises, vervoer met veerboten en waterbussen enz.).

De Commissie werkt momenteel aan de ontwikkeling van een geharmoniseerd Europees instrument: de “afstandsmatrix” op haven-tot-havenniveau. In de matrix wordt de totale afstand van haven tot haven opgesplitst in de afstanden die worden afgelegd in elk van de landen waar de vaart plaatsvindt. Een van de doelstellingen van de matrix is bij te dragen tot het verminderen van de lasten voor het verzamelen van doorvaartgegevens. De toekomstige toepassing ervan is afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens op haven-tot-havenniveau. Deze toepassing is ook afhankelijk van een meer nauwkeurige en consistente identificatie van de geografische ligging van de haven en van het verbeteren van het geografische netwerk van binnenwateren.

De landen moeten worden aangemoedigd gegevens per laad-/loshaven en per vrachtsoort te verstrekken; beide categorieën worden momenteel alleen op vrijwillige basis verstrekt.

De geografische dekking van de statistische verzameling zou kunnen worden uitgebreid door toekomstige uitbreidingen van de EU en door vrijwillige betrokkenheid van derde landen en/of internationale organisaties via samenwerkingsovereenkomsten.

Uit de feedback die is verzameld aan de hand van een vragenlijst die in februari 2020 naar de lidstaten is verstuurd, blijkt dat vijf landen (van de negen die hebben geantwoord) geen specifieke vereisten in gedachten hebben om de huidige verordening te verbeteren. Zij meldden dat een gebrek aan middelen, alsook toegenomen kosten en lasten, een belemmering kunnen vormen van hun capaciteit om nieuwe gegevens te verzamelen of om het verzamelen van bestaande gegevenssoorten (bv. gegevens over personenvervoer of gegevens die zijn opgesplitst volgens vrachtsoort) uit te breiden. Tegelijkertijd erkennen zij dat huidige Europese initiatieven (zoals de Europese Green Deal) nieuwe gegevensbehoeften kunnen creëren die moeten worden geëvalueerd en besproken. Benadrukt wordt, dat er behoefte is om de afstandsmatrix voor vervoer over de binnenwateren verder te ontwikkelen, vooral omdat deze de lasten voor het verzamelen van doorvaartgegevens zal verminderen. Een betere harmonisatie van definities moet ook worden overwogen.

4. CONCLUSIES

De ervaringen met en de resultaten van de uitvoering van Verordening (EU) 2018/974 kunnen als positief worden beschouwd. Dankzij een goed uitgebouwd mechanisme op het niveau van Eurostat en op nationaal niveau zijn de resultaten van hoge kwaliteit en goed vergelijkbaar.

Eurostat neemt alle nodige maatregelen om de lidstaten te helpen de verordening uit te voeren. Het heeft een gepast informatiesysteem ontwikkeld en communicatiemethoden ingevoerd om de lasten die de rapporterende landen bij het gegevensbeheer ondervinden tot een minimum te beperken. Eurostat verleent ook ondersteuning om de gegevenskwaliteit verder te verbeteren en de lasten van het verzamelen en rapporteren van gegevens te verminderen.

Wat het gebruik van de verzamelde gegevens betreft, hebben de verkregen resultaten een onmiddellijke toepassing in de ontwikkeling, uitvoering en monitoring van beleidsmaatregelen inzake vervoer over de binnenwateren op nationaal en EU-niveau.